

12.12.2024

Luontoliiton Hämeen piiri ry

Tampereen Metsäryhmä

Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry

Tampereen kaupunki

Kirjaamo

kirjaamo@tampere.fi

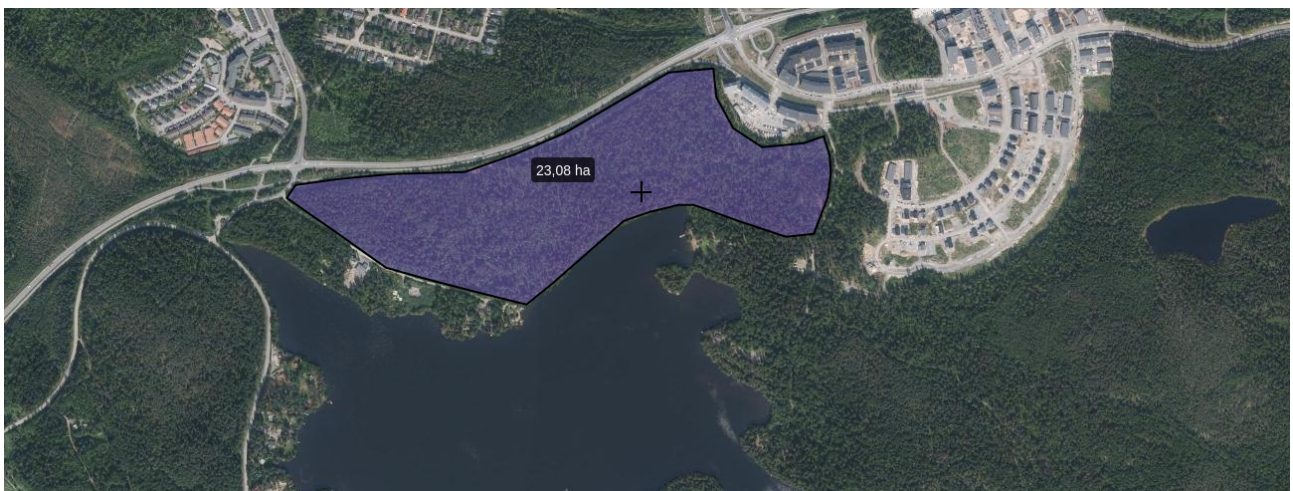
PL 487

33101 Tampere

Asia: HERVANTAJÄRVEN LUOTEISPUOLEN VANHAN METSÄN SUOJELU

Arvoisat vastaanottajat,

esitämme, että Tampereen Hervantajärven luoteispuolella sijaitsevaan vanhaan metsään (Kuva 1) perustetaan luonnonsuojelualue. Noin 23 hehtaarin metsäalue on Tampereen kaupungin omistuksessa. Alueen länsipuolella on 8,9 hehtaarin laajuinen Hupakankorven luonnonsuojelualue ja itäpuolella kantakaupungin laajin 86 hehtaarin Makkarajärvi-Viitastenperän luonnonsuojelualue. Hervantajärven luoteispuolen metsä on esitetty Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2012–2020 suojeltavaksi kaavamerkinnällä ja arvometsä-luokituksella metsänkäsittelyn osalta. Suojeluohjelmassa metsäalueen kooksi on määritetty 22,11 ha.



Kuva 1: Hervantajärven luoteispuolen vanha metsä. Hupakankorven luonnonsuojelualue erottuu vaaleana vähäpuustoisena suoalueena kuvan vasemmassa laidassa ja Makkarajärvi-Viitastenperän luonnonsuojelualue kuvan oikeassa laidassa. Kuvassa oikealla olevan Hervantajärven asuinalueen alapuolella on Hervantajärvi ja asuinalueen oikealla puolella Makkarajärvi.

Suojeltavaksi esittämämme alue on tällä hetkellä asemakaavoittamatonta. Metsä on merkitty voimassa olevassa kantakaupungin yleiskaava 2040:ssa keskuspuistoverkoston osaksi. Alueelle soveltuisi kuitenkin paremmin kaavamerkintänä luonnonsuojelualue. Esitämme myös uuden luontoselvityksen tekemistä alueelle suojelupäätöksen pohjaksi. Aluetta ei ole kartoitettu kattavasti vuosituhannen alun jälkeen.

Nykyisellään aluetta uhkaavat muun muassa hygieniasyistä tehtävät hakkuut, joissa heikentynyttä tai kuollutta puuta ei nähdä luonnon monimuotoisuudelle tarpeellisenä. Hakkaamalla metsä menetetään sen poikkeukselliset ja laajat luontoarvot. Hervantajärven luoteispuolen vanhan metsän suojelu edistää suojelualueiden kytkeytyneisyyttä huomattavasti yhdistämällä Hupakankorven ja Makkarajärvi-Viitastenperän luonnonsuojelualueet.

Metsän luonnonarvoista

Alue soveltuu luonnontieteellisiltä valintaperusteiltaan METSO-ohjelman ensimmäiseen luokkaan puuston ikään ja lahoppuun määrään pohjautuen. METSO-luokitus on todettu jo Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelmassakin 2012–2020. Hervantajärven osayleiskaavaa laadittaessa vuosituhannen alkupuolella alueen puuston ikä määritettiin. Tuon selvityksen perusteella suojeltavaksi esitettävän alueen puusto on kuusivaltaista ja nykyisin pääosin 120–140-vuotiasta. Metsässä on arviolta kymmeniä kuutiometrejä lahoppuuta hehtaaria kohden. Metsän lahoppuusta tekee erityisen merkittävän se, että iso osa lahoppuusta on vielä pystyssä muodostaen pötkelöitä, keloja, pystypuita ja kolopuita maapuiden sekä tuulenkaatojen ohella. Tällainen lahoppuujatkumo on harvinainen Suomen metsissä, mutta elintärkeä monille nykyään uhanalaisille metsälajeille. Puuston latvuksessa on runsaasti aukkoja, mikä on mahdollistanut nuorten lehtipuiden levittäytymisen alueelle. Alueella on myös kookkaita vanhoja lehtipuita havupuiden ohella.

Hervantajärven luoteispuolen vanhassa metsässä elää paljon vaateliasta ja uhanalaistakin lajistoa. Huomionarvioisia lajeja ovat linnuista muun muassa hömötiainen, varpuspöllö, kanahaukka, harmaapäätikka ja pohjantikka, nisäkkäistä liito-orava, vanhojen metsien kääväkkäistä rusokääpä ja rusokantokääpä, putkilokasveista kuusivaltaisissa lehdoissa viihtyvä pussikämmekä, sammalista käsittelemättömissä metsissä esiintyvä lahokaviosammal ja jäkälistä tuulenkaatojen juurakoista löytyvä varjoneulajäkälä. Merkittävä osa alueen vaateliasta lajeista on riippuvaisia lahoppuusta. Metsän liito-oravatilanteesta on tietoja pitkältä ajalta (1995, 1998, 2003, 2004, 2006, 2014, 2016, 2018, 2021) ja alue on ollut vuosikautia kauttaaltaan liito-oravan asuttama. Myös pohjantikasta kertovat havainnot (2003, 2004, 2006, 2007, 2009, 2018) koko alueen laajuudelta viestivät jatkuvasta esiintymästä.

Opetus- ja tutkimuskäytön kehittäminen

Tampereen korkeakouluyhteisöön kuuluvassa Tampereen ammattikorkeakoulussa koulutetaan metsätalousinsinöörejä, jotka voivat hyötyä tällaisesta luonnontilaisesta opetusmetsästä metsäekologian opinnoissaan. Tampereen kaupungin omistuksessa olevat taajamametsät ovat pääsääntöisesti voimakkaasti käsiteltyjä. Kaupungin omistamista metsistä esimerkiksi haketetaan lehtipuuta ja poistetaan lahoppuuta sekä alikasvosta. Käytännössä metsiä on kasvatettu jaksollisesti päätehakkuusta päätehakkuuseen.

Hervantajärven luoteispuolen vanha metsä on säästynyt edellä mainituilta käsittelyiltä ja muodostaa näin arvokkaan kohteen tiheästi rakennetun kaupunkirakenteen läheisyydessä. Metsän monimuotoisuus tarjoaa tutkittavaa erityisesti siitä, miten luonnontilaisuus voidaan säilyttää taajama-alueille jätettävillä luontokohteilla. Hervantajärven luoteispuolen metsä on malliesimerkki siitä, miten kirjanpainajat ovat saaneet ennallistaa metsää luonnontilaisemmaksi. Kyseisen metsäalueen tutkimuksessa yhteistyötahoja voivat olla esimerkiksi yliopistojen metsäekologiaan

painottuneet tutkimusryhmät, joita on ainakin Jyväskylän ja Itä-Suomen yliopistoissa.

Lopuksi

Nähdäksemme hiilineutraalius ja ilmastomuutoksen torjuminen on myös mahdollista yhdistää muihin edellä mainittuihin arvoihin suojelemalla Hervantajärven luoteispuolen vanha metsä, sillä se on erittäin hyvä hiilivarasto. Vanha metsä on myös hyvä hiilinielu, kun puustosta vapautuvan karikkeen hiili sitoutuu maaperään kasvattaen maaperän hiilivarastoa. Suojelemalla Hervantajärven luoteispuolen metsän Tampereen kaupunki noudattaisi kirjaimellisesti luonnonsuojelulakia (11 §), jonka mukaan kunnan on edistettävä luonnon monimuotoisuuden suojelua alueellaan.

Pyydämme kirjallista vastausta aloitteeseemme.

Tampereella 12.12.2024

Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry
Esko Vuoristo
varapuheenjohtaja

Jari-Pekka Tamminen
sihteeri

Luontoliiton Hämeen piiri ry
Noa Saari
puheenjohtaja

Tampereen Metsäryhmä
Elli Kulmala

Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
Jukka T. Helin
suojeluvastaava

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry
Antti Virnes
puheenjohtaja

Sari Hämäläinen
järjestösihteeri

Jakelu

Tampereen kaupunki
- kirjaamo
- ympäristöpäällikkö Kati Skippari
- suunnittelujohtaja Jukka Lindfors
- yleiskaavapäällikkö Pia Hastio

Pirkanmaan Ely-keskus
- kirjaamo
- ympäristö ja luonnonvarat alueen johtaja Mari Rajala
- luontoyksikön päällikkö Marja-Liisa Pitkänen
- ylitarkastaja Auli Suvanto

Tampereen ammattikorkeakoulu
- metsäekologian lehtori Petri Keto-Tokoi

Jyväskylän yliopisto
- luonnonsuojelubiologian dosentti, yliopistonlehtori Panu Halme

Itä-Suomen yliopisto
- apulaisprofessori Tuomas Aakala